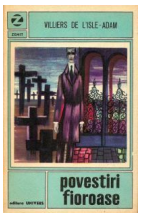
Scris de Horia Picu
Duminică, 16 Februarie 2014 08:12 -

Villiers de L’Isle – Adam povesteşte frumos…Nicidecum fioros. A trăit în secolul al XIX-lea şi a fost influenţat de Poe. Şi se simte asta, dar nu este la fel de sumbru ca scriitorul american. Mare maestru al frazelor bine construite, Villiers de L’Isle – Adam obişnuia să spună: *„Îmi cântăresc cuvintele în balanţe făcute din pânză de păianjen.”*

„Povestirile fioroase” sunt, în esenţa lor, o atitudine satirică a ciudăţeniilor comportamentale ale omului pus în faţa unor situaţii limită, cel puţin neplăcute, dar…omeneşti. Poveştile lui L’Isle-Adam sunt scurte, de câteva pagini, fără legătură una cu cealaltă.

Autorul e un „pictor” de imagini cum puţini au scriitori au fost. În „Plagiatorii trăsnetului”, necazul îl aduce un grup de papagali care-şi aveau cuiburile în copacii cei mai înalţi. Ca toţi papagalii, şi cei din povestire imită sunete, dar

„…aceşti papagali, aflându-se, din întâmplare, atât de suspuşi încât nu auzeau decât furtunile, îi studiaseră, în adâncul unei tăceri deosebite, profundele vibraţii. Astăzi, toţi, într-un singur glas, - pe care pământul sonor şi iradierea coborâtoare a sunetelor îl făceau tulburător, - imitau până la confuzie bubuitul electricităţii, vuietul lungilor rafale de vânt şi clipocitul ploii care răzbea prin frunziş.”

Anunţând furtuna care nu vine niciodată, papagalii din înalturi ajung sa nu mai fie crezuţi de vieţuitoarele de jos. Dar,

„Într-o noapte de foc, de vârtejuri şi de beznă, un ciclon se abătu pe neaşteptate peste Insulă. Urlând, sub aripile-i de ploaie, mai întâi el o făcu să răsune sub trăsnete; apoi, tăbărând asupra pădurii, pe care o doborî cu vijelia-i, o străbătu, izbind din toate părţile şi agăţând, de ramurile frânte, nenumărate smocuri din păru-i de fulgere.”

Copacul cel înalt e doborât la pământ, iar papagalii care imitau zgomotele furtunii dispar. În locul lor, apar alţii care,

„fiind mai puţin primejdioşi, pentru ei şi pentru aproapele, decât onorabilii lor înaintaşi, se arătară cât se poate de binevoitori şi ne mai tălmăcind decât murmurele cuminţi, fură ascultaţi cu plăcere.”

Totul e bine când se termină cu bine, nu-i aşa? Villiers de L’Isle – Adam spune despre papagalii dispăruţi:

„memoria lor […] e mai bine s-o iertăm decât s-o blestemăm!”

Un sfat valabil, fără doar şi poate, în primul rând pentru oameni!

În „Jocul Graţiilor”, găsim alte imagini demne de consemnat :

„Văpăile amurgului, care răzbeau printre norii pufoşi şi violeţi, spuzeau cu minuscule nestemate frunzele unor copaci destul de bătrâni ca şi trandafirii de toamnă de pe marginea unei pajişti încă spălate de furtună […].”

Am găsit o „punte” pe care autorul o face de la cei vii, la „duşii de pe lume”, care mi-a plăcut mult:

„…chiar cu morţii, femeile au un fel de delicateţe fină, în faţa căreia imaginaţia cea mai grosolană a bărbatului bate în retragere dar la care, am putea pune rămăşag, duşii de pe lume nu rămân nesimţitori.”

Villiers de L’Isle – Adam găseşte de fiecare dată cele mai interesante fraze, care fac din povestirile sale fioroase o lectura plăcută. Pe la sfârşit, în „Jocul Graţiilor” se poate citi:

„Cele trei copile încetară a mai zburda pe iarba smălţată de flori, căci […] apăruse soţia, grava mămică înveşmântată în doliu, blondă şi ea şi palidă în părăsirea-i.”

Când am citit expresia „palidă în părăsirea-i”, tristeţea că trei graţii şi frumoasa lor mamă au suferit o grea pierdere, mi-a dispărut ca prin farmec…

Scriitorul francez nu e numai un mare priceput al descrierilor naturii în manifestările ei când mai liniştite, când mai violente, ci şi un atent observator al anatomiei umane. În „Eroismul doctorului Hallidonhill”, un tuberculos în fază terminală ajunge la medic, într-o ultimă încercare a nefericitului de a-şi prelungi viaţa:

„Un fel de schelet deşirat, cu pupilele dilatate, cu obrajii supţi până în cerul gurii, cu pieptul gol aidoma unei colivii încolăcite de pergament fleşcăit, ce se dilata la gâfâiala unei tuse uscate.”

Doctorul Hallidonhill face recomandări de cură şi tratament bogatului său pacient. Să meargă la Marsilia, timp de şase luni, unde să urmeze o cură de creson, fără pâine, vin, fructe, carne. La două zile să ia ca medicament câte o lingură de apă de ploaie bine iodată. În mod neaşteptat, bolnavul se face bine şi se duce să-i mulţumească ciudatului doctor. Neaşteptându-se la o asemenea rezolvare şi dorind să studieze mai amănunţit ce i s-a întâmplat de fapt fostului bolnav, ce minune l-a readus printre cei vii, doctorul îl împuşcă…Dar cere voie pentru asta:

„Îngăduiţi-mi, întâi de toate, murmură pe un ton bizar, să vă scot musca din tâmplă!”

Urmarea e firească:

”
Uriaşul se prăbuşi, cu cutia craniană sfărâmată, împrăştiind bucăţi din creieru-i recunoscător pe covorul din cameră[…]”

O crimă făcută nu de dragul crimei, ci din grijă pentru viitorii locuitori ai planetei.

Oamenii
„ înţeleg că dragostea exclusivă pentru omenirea viitorului, în dispreţul desăvârşit al individului de astăzi, constituie, în zilele noastre, unicul argument care-i poate scoate basma curată pe mărinimoşii extremişti ai ştiinţei.”

Titlul unei cărţi aparţinând lui Ion Minulescu („Cetiţi-le noaptea”) mă inspiră să termin „Povestirile fioroase”, care se pot „ceti” oricând, fie zi, fie noapte. Bucuria pe care o provoacă e la fel de mare!